

DECIZIE

19 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Tamara Chișca-Doneva, Iurie Bejenaru
Ion Druță, Nicolae Craiu

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de către Ailoi Evghenia,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Evgheniei Ailoi împotriva Consiliului raional Briceni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Ailoi Evghenia și menținută hotărârea Judecătoriei Briceni din 29 septembrie 2015,

c o n s t a t ă

La 17 iulie 2014, Ailoi Evghenia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Briceni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că este fiica lui Ivan și a Dariei Bolbocean, care în anul 1941 au fost supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, dar cărora nu le-a fost compensată valoarea bunurilor confiscate.

Menționează Ailoi Evghenia că prin decizia Procuraturii RSSM din 04 aprilie 1991, precum și prin certificatul de reabilitare din 27 decembrie 2013, Bolbocean Ivan a fost reabilitat și declarat victimă a represiunilor politice. Conform certificatului-caracteristică eliberat de către Serviciul de Securitate a RM, obținut din dosarul de deportare, tatăl reclamantei, domiciliat în satul Colicăuți, raionul Briceni, deținea în proprietate 7,34 ha de pământ, o casă cu două sure, doi cai și o vacă. Potrivit raportului de evaluare a proprietății imobiliare din 18 ianuarie 2010, întocmit de către Oficiul Cadastral Teritorial Briceni, s-a stabilit că valoarea de piață a casei de locuit și a construcțiilor accesorii constituie 173 367

lei, iar conform certificatului eliberat de Piața orășenească Edineț, prețul unui cal este în mediu de 8000 lei, iar al unei vaci – 9000 lei.

Afirmă reclamanta că potrivit certificatului de moștenitor legal nr. 8051 din 19 octombrie 2007, dânsa este unicul moștenitor al defunctului Bolbocean Ivan. În acest sens, s-a adresat către Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice a Consiliului raional Briceni, cu cerere privind restituirea valorii averii confiscate de la familia Bolbocean, prin achitarea unei compensații bănești. La 20 iunie 2014, reclamanta a primit răspunsul nr. 217 din 17 iunie 2014, prin care Consiliul raional Briceni i-a comunicat că necesită să prezinte suplimentar actele și extrasul din cărțile gospodărești cu scopul de a identifica proprietarul gospodăriei date, în legătură cu solicitarea anterioară a achitării compensației bănești și pentru averea confiscată de la bunicul Bolbocean Dionisie Ivan. Totodată, Ailoi Evghenia necesită să prezinte pentru averea mobilă confiscată, raportul de expertiză a averii mobile eliberat de Camera de Comerț și Industrie sau de întreprinderile de evaluare.

Consideră Ailoi Evghenia că răspunsul Consiliului raional Briceni este neîntemeiat și expediat cu scopul de a tergiversa achitarea compensației bănești pentru averea confiscată de la părinții ei.

Solicită repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice prin confiscarea averii în sumă de 198 367 lei, constituit din costul casei de locuit - 173 367 lei, costul a doi cai – 16 000 lei și a unei vaci - 9000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Briceni din 29 septembrie 2015, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016, a fost respins apelul declarat de către Ailoi Evghenia și menținută hotărârea Judecătoriei Briceni din 29 septembrie 2015.

La 10 iunie 2016, Ailoi Evghenia a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016 și hotărârii Judecătoriei Briceni din 29 septembrie 2015, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, Ailoi Evghenia a invocat interpretarea eronată de către instanța de apel a prevederilor Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, ceea ce a dus la pronunțarea unei decizii ilegale și neîntemeiate.

Indică recurenta că a prezentat instanțelor ierarhic inferioare răspunsul Consiliului raional Briceni nr. 153 din 27 mai 2013, care are un conținut aproape identic cu cel al răspunsului din 17 iunie 2014, precum că cererea încă se examinează și necesită să mai prezinte acte suplimentare, deși Ailoi Evghenia a prezentat toate actele necesare de fiecare dată.

Consideră eronată concluzia instanțelor ierarhic inferioare privind netemeinicia acțiunii din motiv că nu există o decizie a Consiliului raional Briceni de respingere a cererii cu privire la restituirea valorii averii confiscate, deoarece intimatul-pârît, deși era obligat să soluționeze cererea, nu a pronunțat nici o decizie în termenul legal de 6 luni din ziua depunerii acesteia.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele dosarului atestă faptul că copia deciziei motivate a Curții de Bălți din 29 martie 2016, a fost expediată în adresa recurentei Ailoi Evghenia la 17 mai 2016, potrivit scrisorii de însoțire nr. 9821 (f.d. 96), și a fost recepționată la 20 mai 2016 (f.d. 98).

În circumstanțele relevate, recursul declarat de către Ailoi Evghenia la 10 iunie 2016 se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

La 11 iulie 2016, în adresa intimatului Consiliul raional Briceni a fost expediată copia recursului declarat de către Ailoi Evghenia, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

Intimatul nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 21 septembrie 2016, recursul declarat de către Ailoi Evghenia a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recursul declarat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 239 CPC, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Art. 240 alin. (1) CPC, prevede că la deliberarea hotărîrii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Din suportul probator prezent la materialele pricinii rezultă că prin decizia Procuraturii RSSM din 04 aprilie 1991, Bolbocean Ivan și Bolbocean Daria au fost recunoscuți victime ale represiunilor politice, fiind deportați în anul 1941 în Federația Rusă, regiunea Tiumeni. În urma deportării, le-a fost confiscată toată averea constituită din casa de locuit, două șure, loturi de teren cu suprafața de 7,34 ha, doi cai și o vacă.

Potrivit certificatului de moștenitor legal nr. 8051 din 19 octombrie 2007, Ailoi Evghenia este unicul moștenitor al defunctului Bolbocean Ivan.

Din considerentele menționate, Ailoi Evghenia s-a adresat către Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice a Consiliului raional Briceni, cu cerere privind restituirea valorii averii confiscate de la familia Bolbocean, prin achitarea unei compensații bănești.

La 20 iunie 2014, reclamanta a primit răspunsul nr. 217 din 17 iunie 2014, prin care Consiliul raional Briceni i-a comunicat că necesită să prezinte

suplimentar actele și extrasul din cărțile gospodărești cu scopul de a identifica proprietarul gospodăriei date, în legătură cu solicitarea anterioară a achitării compensației bănești și pentru averea confiscată de la bunicul Bolbocean Dionisie Ivan. Totodată, s-a menționat că în raportul de evaluare a proprietății imobiliare eliberat de către OCT Briceni din 18 ianuarie 2010, nu este concretizat cine a fost proprietarul imobilului evaluat, fiind indicat numai beneficiarul Ailoi Evghenia, iar calculele menționate în raportul dat au fost efectuate doar în baza mărturiilor depuse fără respectarea prevederilor CPC. De asemenea, Ailoi Evghenia necesită să prezinte pentru averea mobilă confiscată un raport de expertiză eliberat de Camera de Comerț și Industrie sau de întreprinderile de evaluare.

La 17 iulie 2014, Ailoi Evghenia a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Briceni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice în sumă de 198 367 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Briceni din 29 septembrie 2015, menținută prin decizia Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Se reține, că atât prima instanță, cât și instanța de apel, au indicat în motivarea hotărârilor emise că răspunsul Consiliului raional Briceni nr. 217 din 17 iunie 2014 nu reprezintă o decizie de respingere a cererii privind restituirea valorii averii confiscate, emisă de către Comisia specială pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și respectiv, acțiunea înaintată de către Ailoi Evghenia este neîntemeiată, dat fiind faptul că potrivit prevederilor Legii privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992, se contestă în instanța de judecată doar decizia comisiei privind restituirea bunurilor, recuperarea valorii acestora sau achitarea compensațiilor.

Analizând circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare eronat au conchis că acțiunea înaintată de către Ailoi Evghenia urmează a fi respinsă anume din motiv că pe cazul dat nu a fost emisă de către comisia specializată nici o decizie, neexaminând acțiunea în fond.

Or, în cererea de chemare în judecată recurenta-reclamantă Ailoi Evghenia indică că răspunsul Consiliului raional Briceni nr. 217 din 17 iunie 2014 este neîntemeiat, în esența sa reprezentând refuz în satisfacerea cererii privind restituirea valorii bunurilor confiscate. Consideră Ailoi Evghenia că prin răspunsul dat, Consiliul raional Briceni urmărește scopul de a nu restitui valoarea bunurilor confiscate în urma represiunilor politice și neîntemeiat solicită prezentarea unor noi acte suplimentare.

Astfel, reieșind din conținutul răspunsurilor la cererile adresate Comisiei speciale pentru examinarea cererilor privind restituirea valorii bunurilor confiscate în urma represiunilor politice, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază drept eronată concluzia instanței de apel privind respingerea pretențiilor recurentei-reclamante Ailoi Evghenia, fără a examina pricina în fond, limitându-se doar la faptul că comisia menționată nu a emis nici o decizie de respingere a achitării compensației bănești Evgheniei Ailoi.

În circumstanțele date, se constată prezența unei erori judiciare, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Se reține în acest sens că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre și decizie motivate. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Potrivit unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora (speța Garcia Ruiz c. Spaniei, hotărârea din 21 ianuarie 1999).

Instanța de recurs reiterează că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți (principiul nr. 6 al Recomandării nr. R (84)5 privind principiile de procedură civilă menite pentru ameliorarea funcționării justiției, adoptată la 28 februarie 1984 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei), ceea ce la cazul prezentei spețe este lipsă.

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectiva omisiune de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite pricina spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin. (3) lit. d) și f) CPC), instanța de recurs consideră necesar de a casa decizia Curții de Apel Bălți și a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea pricinii în ordine de recurs, și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Ailoi Evghenia, a casa integral decizia Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016 și a remite pricina spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ailoi Evghenia.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 29 martie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Evgheniei Ailoi împotriva

Consiliului raional Briceni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat în urma represiunilor politice, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Nicolae Craiu